

◆ ST. OLAV ◆

Nr. 35

Oslo, den 29. august 1935.

47. årg.

Redaktør: M g r. I r g e n s. Medarbeidere: mrg. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. for utlandet tilleg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager for hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. „St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren privat 10695 — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 1, åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lördager fra 10—1. De vrige dage fra kl. 10—4 Utbetalinger kun mandag kl. 3—4.

INNHOLD: Et nytt bud gir jeg eder — Vatikanet og kulturkampen i Tyskland — Hvorfor en pave? — Murer - redaktør - Duce — I Vatikanstatens regjeringspale — Etiopias religion — Hvad andre skriver — Spørsmål og svar — St. Olavs fond — og derute.

Et nytt bud gir jeg eder —

Kjærlighetens store bud er kristendommens innsats i verdensutviklingen — en innsats som Kristus selv betegner som et nytt bud. Nu er dette bud 1900 år gammelt — men foreldet er det ikke. Hvor det settes inn og praktiseres i ånd og sannhet har det den samme kraft i alle mellemmenneskelige forhold — en kraft som intet annet kommer op imot. En kraft som er den eneste virkelige hjelp og det eneste varige botemiddel for all jordens nød, lidelse og uro.

St. Bernhard uttrykte dette da han sa: «Verden tilhører den som elsker høiest og beviser det mest». Hans ord har gyldighet den dag idag. Derfor må vi nettopp legge særlig vekt på å bevise vår kjærlighet, på å la den stråle varmt og lysbringende ut fra oss. Om vår kjærlighet gjelder i sannhet ordet: at vi ikke må «sette vårt lys under en skjeppe, men på en lysestake så alle i huset kan se det». Ti kjærlighet søker ikke sitt eget — den søker ut mot vår nestes hjerte.

Et menneske er hvad dets hjerte inneholder. Og vil vi som medlemmer av Kristi Kirke vinne sjeler for dens trosbekjennelse og livsanskuelse, da må vi i første rekke i ord og handlinger tale til vår nestes hjerte. Ti «fra hjertet utgår livet» — fra det utgår den gode eller onde vilje — den som velsigner eller forbanner troens gave. Har vi først vunnet vår nestes hjerte blir alle vanskeligheter lette å komme igjennem.

Men det kan ikke nektes at i våre dager appelleres der så altfor ofte til forstanden istedet for til hjertet. Man slår hverandre i hodet med «for-

nuftsgrunner» — hvor ofte hører vi ikke fremstilt postulatet: «all ulykke kommer av at mennesker vet for lite om årsakene til sin elendighet, til sine sykdommer på legem og sjel. Kan vi bringe opplysning om disse årsaker vil deres følger også forsvinne». Men de som taler slik, de husker ikke at den slags «oplysning» består i å si menneskene sannheten om dem selv — ikke den teoretiske, filosofiske, spekulative sannhet som ikke forplikter til noe som helst og i det høieste vekker en abstrakt interesse, men den praktiske moralske sannhet som helt konkret slår ned i sjelen ved sin egen kraft og uimotstælig griper den: «Egoist — vær storsinnet! Hovmodige — vær ydmyk og beskjeden! Du med det hårde bitre sinn — vær tålmodig!»

Ja — denne sannhet må sies, men for at den kan bli hørt må den sies i kjærlighet, og den som sier den må elske den som hører den og bli elsket igjen. Ti ellers reiser menneske sig mot menneske med argumenter mot argumenter. Ord stilles mot ord, og hvor en såmann skulde så den gode sæd i hjertets gode jord — der raser nu en kamp på diskusjonens slagmark og meget ofte vokser hat, uvilje og fornermethet op som «forstandens» bitre frukter! Ti verden tror kun hvem og hvad den elsker og hører kun på den og det.

«Men», vil man spørre, «hvor er grensen for det nye bud? Der er så mange slette mennesker — —»

Det er det, ja — men også de er innesluttet i dette bud. Kjærlighet er fylle — skal ikke smålig utmåles i så og så meget. Se til Kristus hvor-

ledes han gav: sig selv til døden — sig selv til livet i Eukaristien — sig selv som tjener da han vasket apostlenes føtter — sig selv som rådgiver, læge, lærer, trøster. Hvem kan måle lengden og bredden, hoiden og dypden av denne kjærlighet? Den er den hele fyllen, intet annet.

Det nye bud pålegger oss den samme kjærlighet — en kjærlighet som intet har med vår subjektive følelse å gjøre, med sentimentalitet. Derfor må vi ha Guds understøttende nåde til, om vi i det hele tatt skal kunne leve etter dette nye bud. Vi må ha Kirkens sakramenter til vår støtte om vi skal kunne elske «ikke i ord, men i kraft».

Husk, vi skal ofte hugge oss gjennom tross, mistenksomhet og vrangvilje hos vår neste før vi når inn til hans virkelige jeg — og det kan vi ikke av oss selv, ut av vår egen menneskelige natur. Ut fra den kan vi elske sympatiske, kloke, glade, hyggelige, snilde mennesker — men den virkelige, den sanne kjærlighet, den som er størst kanhende når vi hverken kan tro eller håpe lenger på et men-

neskes forbedring, men allikevel tar synderen og synderinnen inn i vårt hjerte og ikke slår hånden av dem — den kjærlighet gir ene «Kristus i vårt jeg»: Kristi sinn i vårt sinnelag.

Ti visselig finnes der slette mennesker, men la oss spørre oss selv: «Var de blitt slik om de hadde møtt mer kjærlighet, sympati og forståelse i sitt liv? Og hvorledes var vi blitt om vi hadde måttet leve under de samme forhold som dem?»

Husk denne søndags evangelium om den barmhjertige samaritan! Det var sikkert intet tiltalende syn, det menneske som lå i smusset på veien — presten og leviten gikk ham jo forbi og har vel tenkt at han stod ikke til å hjelpe — kan hende har de trodd å se et fordrukket og elendig individ. Men — han var «faltt blandt røvere». Husk dette når de som er oss usympatiske blir ført på våre veier!

Det nye bud er alltid like nytt og aktuelt hver gang det møter oss med sine krav. Og kun ved Kirkens Sakramenters hjelp kan vi få styrke til å oppfylle disse.

Vatikanet og kulturkampen i Tyskland.

«L'Osservatore Romano», den Hellige Stols offisielle organ har bragt en opsiktvekkende artikkel som klart og tydelig meddeler Vatikanets syn på stillingen i Tyskland. Vi bringer her et resyme av den.

Bladet begynner med å minne om den offisielle erklæring som innenriksminister dr. Frick nylig avga i Münster og som det allerede har betegnet som helt uforenelig med det mellom Vatikanet og Tyskland avsluttede konkordat. Etterpå har de offisielle tyske pressebyråer offentliggjort en rundskrivelse fra ministerpresident Göring, som er rettet til alle de øverste myndigheter i landet og hvori det tales om en «politisk katolisisme» som man «med alle til rådighet stående midler» skal bekjempe ved å gå hårdt frem mot de geistlige som misbruker sin stilling i politisk øiemed.

Man skulde etter dette dekret tro, at der var et stort antall av slike geistlige i Tyskland — men dette er jo i sterk motstrid med det faktum at det katolske kleresi overalt er kjent for den store nasjonale ansvarsbevissthet, som preger den i dens arbeid blandt folket. Helt i overensstemmelse med dette faktum er også den tilfredshet som man vil huske blev lagt for dagen av alle katolikker da konkordatet var avsluttet, og den opriktighet hvormed biskoper, prester og lægfolk gikk til det felles arbeid for landets gjenopreisning. Men vi vet jo også at denne begeistring er blitt knekket, fordi man med vilje har misforstått hvad der kun var religiøs opposisjon, og beskyldt katolikkene for po-

litisk opvigling og statsfiendtlige intriger. Istedet for å underrette den Hellige Stol — som det er forutsatt i konkordatet og som jo også vilde være det naturligste — om der skulde være utvist en enkelt ubehersket optreden av katolikker, har man satt administrasjon, politi og domstolene i bevegelse hver gang man mente, at der truet en eller annen fare fra katolsk hold.

Når den preusiske ministerpresident erklærer at staten ved avslutningen av konkordatet har bevisst at den ønsker å leve i fred og god forståelse med den katolske Kirke, så kan vi vel gå ut fra den gode vilje, men katolikkene forlanger jo på sin side heller ikke annet enn at konkordatet respekteres fullt ut og at man ikke legger hindringer i veien for dets gjennomførelse ved å utstede forordninger som er uforenelig med dets ånd. Og når ministerpresidenten envidere uttaler at «den nasjonalsocialistiske stat garanterer den kristne religions urørlighet og lover å beskytte den katolske Kirke og dens religiøse organisasjoner, da de tider er forbi hvor statens makt var utilstrekkelig når det gjaldt å verne kristendommen mot fritenkeriets ødeleggende innflytelse» — så er denne beskyttelse en forpliktelse som staten påtok sig da den underskrev konkordatet, men som den dessverre så altfor ofte nu går fra. Vi vil selvfølgelig ikke benekte at det er mulig for staten, som ministerpresidenten sier, å tilføie ateistene et fullstendig nederlag — men det er vel ikke så sikkert at staten vil gjøre bruk av sine maktmidler til dette formål. Ti selv om vi ser at

den bekjemper enkelte utslag av vantro, som f. eks. marxismen, så er der andre retninger hvis propaganda beskyttes og fremmes tross deres provoerende fiendtlighet overfor kristendommen og Kirken. Vi ser jo hvorledes staten er med på å spre kristendomsfiendtlige bøker og tidsskrifter mellom befolkningen etter en hittil ukjent målestokk, og vi ser hvorledes selve lederen og anføreren i denne leir blir utnevnt til den øverste stilling på kultur-livets og opdrageisesvesenets område. Og vi har allerede oplevet at denne mann ugenert benytter sitt offentlige embede som springbrett til å la sine antikristelige ideer komme til orde ved å føie dem inn som ledd i det nasjonalsocialistiske program og derved stille dem under statens beskyttelse.

Før i tiden har man vel sett at ateistiske bevelger kunde få en beklagelig støtte hos øvrigheten — men når deres propaganda blev for truende hadde katolikkene dog alltid den fulle frihet til å forsvare sin overbevisning. Men det har de ikke idag. Nu ser vi på den ene side, hvorledes myndighetene verner om den antikristelige propaganda og fremmer den etter beste evne — mens på den annen side de samme myndigheter gjør alt som står i deres makt for å undertrykke og vanskeliggjøre forsvaret av troens sak. Nu ser vi hvorledes man uten frykt for straffansvar kan fremsette den påstand, at kristendommens lære er uforenelig med oppfyllelsen av de borgerlige plikter mot fedrelandet. Hr. Rosenberg kan i sine bøker, taler og kunngjørelser uten risiko angripe den kristne tro — protesterer Kirken får den kun til svar at han er en privatmann med privatmannens rett til å ha sine egne meninger. Men går man til direkte forsvar for troen i kraft av den rett som konkordatet hjemler, så opplyses der momentant at privatmannen Rosenberg er en høi statsfunksjonær og at det derfor er staten man angriper hvis man angriper ham!

Stillingen er absurd og den er utålelig for katolikkene. Den er utålelig fordi en høi statsfunksjonær altså misbruker sin stilling til å håne den katolske Kirke og dens overhode og selv drive en provocerende antikristelig propaganda. Det er utålelig at man i konkordatet tilsier den katolske Kirke vennskap og beskyttelse og samtidig lar den krenke av «kultur»-diktatoren. Det er utålelig at samtidig med at man på den ene side beroper sig konkordatet, så handler man på den annen side stikk imot dets fundamentale prinsipper. Det er utålelig at man stadig foreholder Kirken dens forpliktelser, men samtidig utsteder forordninger som sterilisasjonsloven og forbudet mot de katolske religiøse organisasjoners virksomhet, som strider direkte mot konkordatets bestemmelser. En makt som handler slik kan ene og alene takke sig selv om der vokser mistillit og kulde op mot den i kretser som er Kirken hengiven. Og man må ikke tilskrive katolikkenes «politiske virksomhet» denne mistillit og forsøke å bekjempe den med tvangsmidler.

Ti Kirken driver aldri partipolitikk — men når politikken rekker frem til altrene er det Kirkens rett og plkt å forsvare sig. De store sociale problemer har alltid en materiell og jordisk side som ene vedrører det borgerlige styre. Men de har også en moralsk side som man ikke kan krenke uten at der opstår meget store ulemper. Det er å misforstå Kirkens sociale og guddommelige opgave om man vil forsøke å trenge dens innflytelse bort fra områder, hvor den er mest påkrevet, ved å sette den ut av spillet når det dreier sig om moralske spørsmål. Kirken kan ikke finne sig i å bli innskrenket i sin virksomhet og henvist ene til sjelens samvittighetsproblemer og til utøvelsen av den kirkelige kultus. I den pavelige rundskrivelse «Quadragesimo Anno» er det uttrykkelig fastslått at Kirken aldri må forglemme eller forsømme å overvåke alle foreteelser i det offentlige liv som dreier sig om moralske spørsmål. Det er nettopp denne prinsipielle rett som tilkjennes Kirken i konkordatet, hvor der i artikkel I. tilsies katolikkene frihet i læreembedets og den katolske religions offentlige utøvelse, og hvor art. 32 forplikter den tyske stat til ikke å legge noen hindringer i veien for geistlighetens forkyndelse av Kirkens lære såvel dogmatisk som moralsk.

Den preussiske ministerpresident har erklært at han er en motstander av en «kulturkamp». Det gjør oss ondt å måtte fastslå at kjennsgjerningene taler et annet sprog. Stillingen i Tyskland av idag er i virkeligheten at biskopene ikke mer har frihet til å forkynne evangeliet eller behandle dagens spørsmål uten å utsette sig for å gjøre noe straffbart. Tilfellet med biskopen av Münster viser at den plikt-tro oppfyllelse av hyrdeembedet og kampen mot de antikristelige foreteelser betraktes som politisk manifestasjon som staten skrider inn imot. Friheten til å forkynne den katolske lære er nu bare en skygge av hvad den ifølge konkordatet egentlig skulde være. Og prestene og ordensfolkens virke er underkastet en stadig og fiendtlig mistenkelig-gjørelse som ikke kan være mer hatefull.

Når man nu vet at sakene står således i Tyskland, mister ministerpresidentens erklæring sin verdi som sannhetsdokument og den må sies å være lite skikket til å berolige katolikkene. **Kulturkampen i Tyskland er ikke en kommende fare men er, takket være Rosenberg og hans feller, idag en tragisk realitet.** Ønsker man fred og religiøs endrektighet, må man slå inn på en annen vei og overholde konkordatets bestemmelser. Kirken gjør intet atentat mot staten og trenger sig aldri inn på dens område — men den vil heller ikke være med på å styrke og fremme en utvikling i motstrid med de evige livslover, som danner fundamentet for enhver rettferdig og sann kultur og uten hvilken man ikke kan oppbygge et sunt og levedyktig statssamfund.

Gjensidige

Norges eldste livsforsikrings-
og livrenteselskap.
Stiftet 1847.

Hvorfor en pave?

Hvad pavedømmet innebærer av velsignelse for menneskeheten er ikke lett å tegne i noen få linjer. Men la oss allikevel forsøke.

I en trehundreårig kamp frelste pavedømmet det enkelte menneskes samvittighetsfrihet fra statens tyranni — men tredve paver døde martyrdøden for denne sak.

Paven bevarte Kristi lære fra vranglære, idet han erkjente denne som ødeleggende gift og derfor fordømte den. Pavene forkynnte det glade budskap for hele verden, idet de utsendte misjonærer overalt på jorden. Og munkene blev ikke alene budbringere for troens gave, men i tusen år var de all kulturs pionerer og representanter. Paven har bevart Kristi egen kirke fra å falle fra hverandre i mange enkeltkirker. Uten paven hadde den store universale, alle folkeslag omspennende verdenskirke delt sig op i nasjonalkirker som vilde være blitt et verktøy i den maktsykes hånd, foraktet av mennesker, forlatt av Kristi ånd — uten verdighet og uten innflytelse.

Pavene reddet kristendommen og kulturen fra ødeleggelse av hunnerne, mongolerne, araberne og tyrkerne. Uten pavene hadde vi kun hatt et svakt begrep om det gamle Grekenlands og Roms høie kultur.

Pavene hindret Kristi Kirke fra å bli opslukt av verdslige makter. For Kirkens frihets skyld måtte Gregor VII dø i landflyktighet.

Pavene representerte den høiere kultur. De grunnla alle de gamle universiteter og beskyttet kunsten. Pavene vernet de små for de stores overgrep. Hvor ofte har de ikke vekkert makthavernes samvittighet og ettertrykkelig minnet dem om deres kristenplikt og om den guddommelige herre som de hadde over sig.

Pavene har beskyttet familien og ekteskapet — selv når en Henrik VIII av England satte sig op imot dem og skilte hele sitt land fra Kirken.

Pavene har talt arbeidernes sak mot den kapitalisme som vilde utnytte dem. Tenk på Leo XIII og den nuværende pave og deres sociale rundskrivelser!

Pavene har alltid vært fredsmeglere. Hvor mange ganger er der ikke kommet uhyre lidelser over menneskeheten fordi den ikke vilde lytte til Kirkens formanende røst. Pavene har vært de store velgjørere for de fattige, syke og forlatte. Deres karitative institusjoner er utallige. Pavene vokter autoritetsprinsippet i en oppløsningens tid.

La oss til slutt citere den protestantiske historiker Gregorovius i hans «Geschichte der Stadt Rom im Mittelalter». Han sier:

«Pavedømmet er en kulturmakt av første rang — en hjørnestein for idealismen — en åndelig støtte som fører millioner av mennesker fra døgnets smålige bekymringer for de jordiske ting til de evige

ideer og fyller dem med den bevissthet at der over det almindelige menneskelige troner andre makter. Historien eier ikke midler til tilnærmedesvis bare å kunde beskrive pavedømmets verdensomspennende virksomhet, store skapende handlinger og uforgjengelige fortjenester».

Murer — redaktør — duce.

En bevegelse som facismen vil alltid — om den så enn omfatter nokså mange millioner mennesker — være et utslag av sin ophavsmanns personlighet og bære hans ansikts-trekk. Kun hans vilje råder jo og hans alene er ansvaret. Hvad Hitler har vært for nasjonalsocialismen har «il duce» vært for facismen og man forstår ikke ånden i disse bevelgelser hvis man ikke kjenner til disse to sterke personligheters utvikling.

Benito Mussolini kommer fra meget små forhold — sønn av en landsbysmed som senere overtok et lite gjestgiveri i Dovia. Han lærte tidlig fattige folks nød å kjenne og kom gjennom sin politisk meget interesserte far tidlig i beroring med socialistiske kretser. Hans mor var en fintførende og klok kvinne og ogå faren nød stor personlig anseelse. Gutten kom i en streng skole hos sin far da han skulde lære å smi — men moren fikk satt igjennem at den gamle socialist og fritenker sendte sin sønn til Salesianerne i Faenza for videre utdanning. Det falt ikke helt lett for den 15-årige ville og udisiplinerte Benito å venne sig til de strenge internatsregler. Siden frekventerte han lærerseminariet i Forlimpo i hvis direktør, en bror til den italienske dikter Carducci, han fant en god venn. Han blev snart dug og holdt festtalen — ennå ikke 17 år gammel — over Verdi som han høstet meget bifall for.

Efter å ha virket som lærer i mange år i Italien, hvor han stadig møtte vanskeligheter på grunn av sin politiske innstilling, besluttet Mussolini sig til å utvandre til Sveits. Her hadde han en hård tid og tjente med nød og neppe til sitt livsopphold. Han var murerhåndlanger og visergutt i Lausanne og hans vane: heller å ville overnatte i det fri enn i smussige kvartaler, innbragte ham den første fengselsstraff. Fem ganger satt den unge socialist inne — ofte på grunn av sine revolusjonære meninger — i fengsler i Sveits, Frankrike, Østerrike og Italien, og han blev utvist fra flere land. Den utrettelige streber benyttet imidlertid sin fengselstid på beste måte, idet han leste utrolig meget og særlig utvidet sine sprogkunnskaper. I Sveits studerte han George Sorels og Friedrich Nietzsches filosofiske systemer — og de år han tilbragte i dette land var i det hele tatt særdeles utviklende for den unge politikker og vordende statsmann. Han lærte tysk, fransk, spansk og engelsk og fordypet sig i de forskjellige videnskapsgrener. Da han på grunn av politisk virksomhet blev utvist fra Sveits vendte han tilbake til Italien, hvor han først avtjente sin verneplikt hos Bersaglierene i Verona, hvorpå han blev lærer i Tolmezza og i Trient. Her var han en nær medarbeider av Cesare Battisti som blev skutt av østerrikerne under krigen og utviklet sig her til en glødende irredentist som på grunn av sin uttalelse: «Østerrikes grense er ikke ved Ala», blev utvist av dette land.

I 1910 grunnla den unge revolusjonære avisen «La lotta di classe» (Klassekampen) i Forli hvis redaksjonelle ledelse utelukkende lå i hans hånd. Fra Forli skapte han sig en stilling som Margherita Sarfatti, hans mangeårige journalistiske medarbeider og biograf, sammenligner med en «mot-paves». På partistevnene i Milano og Reggio Emilia representerte han den ytterste radikalisme, det helt revolusjonære. Han fikk i den grad folket med sig at partiledelsen måtte ta konsekvensen av det. Desember 1912 kaltes han til Milano som chefredaktør for det socialistiske hovedorgan «Avanti!» som han ledet til høsten 1914.

Han hadde to oppgaver å røkte: en spirituell og en politisk som utfyllte hverandre og var avhengig av hverandre. Hva der stod i «Avanti!»s leder hadde betydning og innflytelse langt utover det partipolitiske — og Mussolini var helt klar over sin stillings ansvar. Han lå stadig i strid med partiledelsen og mer enn en gang stillet han sin post til disposisjon, hvilket imidlertid alltid blev avslått.

Han vedblev dog å ha en helt annen innstilling til det italienske folkeproblem enn flertallet av hans partifeller. Ved krigens utbrudd gikk han med lidenskapelig iver inn for at Italien skulde delta på Ententens side. Ti kun således kunde Italien få de omstridte grenseland tilbake. Hans socialisme hindret ham ikke i å utfolde en livlig intervensionistisk propaganda også i «Avanti!»s spalter, og dette kunde dog ikke hans posisjon i partiet greie. Han måtte opgi ledelsen av centralorganet og blev brennemerket som en forreder mot socialismen og den italienske arbeiderstand. Kort tid efter utkom så det første nummer av hans nye dagblad: «Il Popolo d'Italia» som var viet krigspropagandaen. Mussolinis tidligere medarbeider og senere personlige fiende, den russiske emigrant Angelica Balabanoff beskyldte ham for å ha startet bladet for ententens penger, men imot denne beskyldning taler de fattig utstyrte redaksjonsrum det første år og at man ikke engang hade eget trykkeri. Pengene blev skaffet gjennom abonnementsforskudd og en vekselgjeld på 4000 lire — og alle rykter om «franske gullstrømmer» blev senere helt avlivet av en upartisk domstol. Bladets utrolig store og forste utvikling skyldes ene den daværende politiske stilling og Mussolinis journalistiske geni. Il duce kalles ofte «Italiens beste journalist» og fornekter aldri sin sympati for denne stand, som han alltid betegner som den mest utviklende skole. Hånd i hånd med hans skribentvirksomhet gikk dannelsen av en intervensionistisk organisasjon som han kalte «Fascio interventista», og som kan betraktes som en forløper for den nuværende fascisme. Mussolini visste av erfaring at selv den dyktigste politiker er maktesløs hvis han ikke har en sterk organisert tilhengerskare bak sig.

Med hele sin person trådte han inn for sin overbevisning — og drog som simpel menig til fronten i 1915, hvor han kjempet med stort tapperhet. Betegnende er det at han avslø et forslag fra sin oberst om å bli anbragt i det administrative arbeid, idet han uttalte ønsket om å bli hos sine kamerater i skyttergraven.

I 1917 blev han hårdt såret og kun hans nesten overmenneskelige viljesstyrke bragte ham på fote igjen.

Den fascistiske bevegelse blev grunnnet av Mussolini i 1919 i Milano som et rent kampforbund som kun skulde omfatte veltjente soldater og hvis grunnstamme var den krets av nasjonalister som like fra begynnelsen av hadde fylket sig om Mussolini og «Popolo d'Italia».

I etterkrigsårene brøt det parlamentariske system fullstendig sammen i Italien. Liberalismen som inntil hadde regjert mer slett enn rett, stod foran bankrotten. Økonomisk var det ved krigen utsugede og av streiker gjennomrystede land fullstendig ruinert. Den ene regjeringsskifte avløste den annen og bolsjevismen løftet sitt hode mer og mer truende. Frontsoldatene følte sig foraktet og utstøtte — men Mussolinis popularitet vokste og i 1922 disponerte han over 300 000 medlemmer i sine organisasjoner.

I mange av landets distrikter raste borgerkrigen og statsautoriteten var helt maktesløs. Ikke alene fascistene, men også marxistene forberedte sig på det avgjørende slag om styret i landet.

Den første maktprøve mellom dem og Mussolini var den av Italo Balbo organiserte opmarsj av 63 000 i Ravenna, hvor man fremtvang større nødsarbeider, hvorved fascismen fikk megen sympati for sig. 24. oktbr. 1922 fant en kjemperevy over fascistene sted i Neapel og kvartetten general de Bono, Italo Balbo, De Vecchi og Michele Bianchi utarbeidet i de minste detaljer planen for en marsj mot Rom, en organisatorisk prestasjon av beundringsverdig presisjon. 27. oktober mobiliserte man de fascistiske stormavdelinger og 28. besatte man alle post- og telegrafkontorer, politikamrene, prefekturerne, avisbygningene og andre viktige steder — og samme dag beveget tre store fascistiske hæravdelinger sig fra forskjellige steder av landet mot Santa Marinella, Monterotondo og Tivoli, alle tre steder i Roms umiddelbare nærhet. Ved besettelsen av hovedstaden møtte de ingen motstand, idet kongen hadde nektet å sette byen i beleiringstilstand med den bemerkning at han kjente sitt folk for godt.

Dette er i korte trekk beretningen om Mussolinis utvikling og livsvei frem til den stilling som innebærer en makt som kan bli skjebnesvanger for verdensfreden.

I Vatikanstatens regjeringspalé.

Den pavelige regjering har sitt centrum i Vatikanet nu som dengang Kirkestaten eksisterte. Selv da denne hundreårige stat forsvant ved Roms inntagelse i 1870 forblev dog Vatikanet med alle sine omgivelser bestående som pavens ukrenkelige bolig, og selv i våre dager under hele konflikten med den moderne italienske stat betraktedes Vatikan-slottet som eksteritorialt og ikke underlagt de italienske myndigheter.

En del av Vatikanslottets bygninger er meget gamle — således de store fløier som omgir Damaskusgården på dens tre sider. De stammer fra den tidlige middelalder, og under pave Julius II. (1503—13) smykket den berømte arkitekt Bramante denne gård med åpne søileganger, hvis loggier blev dekorert av Raphael og hans disipler. Pius IX. lot disse søileganger lukke med vinduer for å beskytte de herlige malerier mot vær og vind. I disse fløier rundt Damaskusgården ligger pavens residensrum. Her er store praktgemakker, men her er også de små enkle arbeidsrum hvor såvel de verdslige som de kirkelige saker behandles. En strøm av mennesker fra alle land glir daglig gjen-

nem disse rum for å innhente direktiver for de forskjellige katolske anliggender. Religiøse, organisatoriske, teologiske eller politiske spørsmål behandles og avgjøres her ved kristenhetens centrum av Kirkens øverste myndighet.

1929 er et merkeår i kirkehistoriens annaler. For det første feiret den hellige Fader sitt gulljubileum som prest — og dernest fant den 60-årige konflikt mellom den Hellige Stol og den italienske regjering sin løsning i Lateranoverenskomsten av 11. februar. Den antikirkelige lovgivning i Italien hadde stadig vært en trussel mot pavestolens frihet og uavhengighet — men samtidig hadde Mussolini underhånden latt paven forstå at han ønsket å gjenoprette freden mellom de to makter. Lateranoverenskomsten representerte denne fred og paven understreket den ved neste dag å lyse den apostoliske velsignelse *Urbi et Orbi* fra Peterskirkenes loggia ut over den knelende mengde.

Efter fredsslutningen gikk paven straks igang med en regulering av Vatikanbyens snevre gater og streder og med å rekonstruere Vatikanstaten på et helt nytt grunnlag. Som suveren over denne stat og som Kirkens overhode har den 78 årige paven en uhørt arbeidsbyrde hvilende på sig. Foruten den veldige korrespondanse som der skal treffes avgjørelser i, innfinner der sig ofte hundreder, ja tusener, av pilgrimmer fra nær og fjern og ber om råd eller velsignelse for sine anliggender. Dessuten er der daglige mottagelser av kardinaler og kirkefyrster fra alle verdens kanter.

Vatikanstaten er ikke stor av omfang, men Pavestolen er ikke desto mindre representert diplomatisk i 37 land og har befullmektigede i 21 stater i østen. Ved den Hellige Stol i Rom er 33 stater diplomatisk representerte og der finnes kun ganske få civiliserte stater som ikke har forbindelse med Vatikanet og som ikke har en eller to sønner ansatt ved det pavelige hoff. Hvor internasjonal denne hoffstat er ser man når man overværer de høitidelige festligheter i anledning en helgenkåring eller ved det hellige års begynnelse eller slutt.

Størsteparten av Vatikanets diplomatiske og kirkepolitiske arbeid hviler på kardinalssekretærens skuldre. Som bekjent innehas denne krevende stilling av kardinal Pacelli, den forhenværende nuntius i München og Berlin. Han er pavens daglige rådgiver og medarbeider og nyter derfor overalt den største anseelse. Hvor vanskelig det stoff er som statssekretariatet har å behandle vil man forstå når man tenker på, at det ikke alene er emnene som er forskjellige, men det er et utall av sprog som representeres for slett ikke å tale om de mange forskjellige tankegang og kultursteder som problemene skal sees ut fra. Ved siden av kardinalsekretærens arbeidsværelse er et forgemakk hvor der står en tronstol som ene benyttes av paven når han avlegger kardinal Pacelli et besøk. En annen stor sal — den såkalte kongregasjonssal — tjener til møtesal for de forskjellige kardinaler og deres kongregasjoner.

Kardinalsekretæren har mange høitstående rådgivere ved sin side — i første rekke understatssekretæren Giuseppe Pizzardo. Han er sekretær ved kongregasjonen for de ekstraordinære anliggender og har gjort sig meget fortjent ved avslutningen av de forskjellige konkordat. Annen understatssekretær er mgr. Ottaviani som også beskjefter sig med ledelsen av de løpende forretninger.

Det vatikanske statssekretariats internasjonale forbindelser gir stoff til en uhyre brevveksling. Alle brever som går ut eller inn fra Vatikanet danner jo de viktigste kilder til fremtidens historieskrivning og blir omhyggelig registrert og opbevart i det vatikanske arkiv. Dette arkiv er derfor så komplett som kanhende intet annet arkiv i verden, og gjør derved Vatikanet til et midtpunkt for all videnskapelig historieforsken.

Etiopias religion.

«Abeche» kaller araberne det land som vi benevner Etiopien eller Abessinien — og ordrett oversatt betyr navnet: blanding. I sitt maleriske sprog har de fantasifulle arabere dermed fått frem at landet mellom Nilens kilder og det røde hav er et rike full av store motsetninger som her går op i en underlig enhet. Men denne blanding er ikke alene rystet sammen av racer og sprog — det er også forskjellige trosbekjennelser som her møtes: kristendom, jødedom, muhammedanismen og det rene hedenskap. Og den koptiske kirke har optatt litt fra alle disse fraksjoner.

Den koptiske kirke har 1 million tilhengere i Egypten — det arabiske ord kopt betyr egyptisk — og henved 5 millioner eller ca. 43,5 pct. av hele befolkningen i Etiopien, hvor den er statskirke. Resten fordeler sig på Islam, anemismen og jødetroen.

At den koptiske kirke er statsreligion i Etiopien vil si at den er tronens støtte og at patriarkenes kors gir kongens septer en viss tyngde. Prestskapet er først statens, i annen rekke kirkens tjener. Hvis kongen erklærer en av sine forgjengere for å være hellig eller utsteder en lov som berører kirkelige forhold, så har patriarken kun å stadfeste dette. Kongen er Kirkens øverste herre og han bestemmer også over hvad som skal gjelde for moral og hvad som kan tillates. Og derfor ser vi at de høieste i rang kan tillate sig såvel konkubinater som skilsmisse — ti kun det sakramentale ekteskap: det med komunion beseglede ekteskap er uopløselig. De store synder skriftes for en prest og får absolusjon — ellers sier de troende når de møter en prest istedet for goddag et: «absolver mig, fader». Hvortil presten gjør korsets tegn og svarer: «Vær absolvert, min sønn!»

Faste gjør man praktisk talt de fleste dager i året og i den tid spiser de troende kun en gang om dagen — og det er karakteristisk for hvorledes alt legges an ene på det ytre skinn, at der i hele denne fastetid ikke legges det ringeste vekt på sjelens pleie. Lægmannen bedømmes efter sin fastes strenghet og efter antallet av de bønner han ber, mens presten vurderes efter sin korrekthet overfor de liturgiske handlinger. Det er dette ytre det gjelder — den opprinnelige tanke med de religiøse øvelser bekymrer ingen mer.

Verdenspresten får ingen særlig utdannelse, er for det meste prestesønn og gifter sig for sin vigsel med en prestedatter. Når han er utlært i det sprog som brukes under kultusen får han sin vigsel av biskopens hånd, men når han vil kan han opføre å være prest. Han står ikke tilnærmedesvis så høit i befolkningens aktelse som de ugifte munkes. Dogmatisk står kirken på det samme trin som de østlige kirker i det 6te århundre, — men alle dens skikker er opblandet med mange hedenske forestillinger; mens den med forkjærlighet anvender jødiske riter og symboler under gudstjenestene.

Etioperne fører sin opprinnelse tilbake til dronningen av Saba og kong Salomons sønn Menelik, som skal være blitt kronet til etioperne konge i Jerusalem. Ved sine minnefester baker etioperne små brød som ligner Passahbrødene. Man tilber den Helligånd ved siden av Paktens Ark og både gutter og piker blir omskåret. Det er ikke tillatt for lægfolk å lese den hellige skrift og apostlenes gjerninger samt brevene — men alle Davids salmer kan de alltid utenad.

Jomfru Maria æres høit samt englene Michael, Gabriel og Raphael, Petrus og Paulus, de fire evangelister, den hellige Georg og den hellige Chrysostomus.

I sannhet en «Abeche»: en blanding på godt og ond er dette Etiopien.

Hvad andre skriver —

I «Bergens Tidende» for 27. juli har sogneprest Karl Marthinussen anmeldt pater Lutz: «Mennesket og samfundet», idet han skriver:

«Forfatteren er prest i dominikanerordenen og vil være kjent fra flere tidligere skrifter om religiøse emner; et par av disse er også omtalt i «Bergens Tidende». Han er en meget fin og sympatisk fremstiller, som det alltid er en glede å følge. Hvad han skriver vidner om store kunnskaper og omfattende lesning. I sin polemikk er han saklig og urban, og prøver å forstå andres standpunkter. Det lille skrift som her omtales er et sammentrengt kompendium i sosial etikk ut fra katolsk grunnsyn, og som sådant meget instruktivt og klart, og til tross for sin knaphet forbausende allsidig. For mig virket den særlig interessant fordi jeg kom til å lese den like etter i nogen tid å ha beskjeftiget mig med den mere barthiansk orienterte teologis syn på etisk-sosiale problemer. (Brunner). Derved kom motsetningen særlig skarpt frem mellom hvad man vel må betegne som et moderat og moderne katolsk syn og et særpreget og i flere henseender klassisk evangelisk syn. Nu vil det være urettferdig å sammenligne det lille skrift (ca. 90 s.) med Brunners store arbeid; det siste kan i en ganske annen utstrekning gå inn i problemene. Og dog merker man lett hvor grunnforskjellig den evangeliske og den katolske teolog tar på tingene. Brunner har et ganske anderledes åpent blikk for problematikken i tilværelsen, for den dype kløft og spenning mellom det naturlige og det åpenbarede. Derfor blir grunnpreget over hans fremstilling bestemt av brytningen mellom lov og evangelium. «For syndens skyld», for den disharmoniens skyld som synden har ført med sig, har Gud gitt ordninger, som er brutale i mange retninger

og som bygges op på og fremdeles utøver megen urettferdighet, men som allikevel har en guddommelig rett i sig. Han er ubarmhjertig i den realisme, hvormed han følger denne linje inn i alle sosiale forhold. Det er under dommen altsammen, i krisens tegn. Den troende sukker under og lider ved denne svære spenning mellom de to virkeligheter, hvori han lever sitt liv.

Pater Lutz er harmoniseringens mann. Han benekter selvsagt ikke den kløvning som det onde har bragt inn i vår tilværelse. Men den får ikke nogen egentlig bestemmede innflytelse på hans fremstilling. Han går ut fra den forutsetning som den katolske etikk like fra Thomas Aquinos dager har fastholdt, at de grunnsetninger som danner normen for det menneskelige samfundsliv, hører med til den sum av sannhet som vi med vår naturlige fornuft kan få fatt i. Ved vår fornuft kan vi gripe sannheter som disse at mennesket er ånd, at vi har uendelig verdi; at vi er like i rettigheter, at samfundet ikke må kve personligheten osv. Riktignok er disse sannheter fordunklet for mange; de fleste er ikke i stand til å se dem klart på grunn av materielle bekymringer og voldsomme instinkter etc. Det er bl. a. Jesu gjerning at han har bragt disse sannheter til klar bevissthet. — Dette henger igjen sammen med at Jesu evangelium forkynner den menneskelige persons storhet; i den er innbefattet at «samfundets norm og regulator er den menneskelige person». Samfundets virkelige verdimåler med fast og evig gyldighet er den menneskelige person. Derfor bygger hele fremstillingen på en analyse av mennesket under skjemaet: legeme, sjel og ånd som grunnlag for den sosiale etikk. Samfundets natur er å være grobunn for sund og edel menneskelighet; derfor blir også menneskets første rett og dets krav til de sosiale anordninger at de skal gi grundigst mulige vilkår for det intellektuelle og åndelige livs utvikling. Ut fra dette grunnsyn — helt forskjellig fra Brunners — taes der så standpunkt til en rekke av tidens mest aktuelle sosiale spørsmål, klokt og vel avbalansert og prinsipielt sett iallfall på frisinnet måte. Det har ikke nogen hensikt i denne korte omtale å gå inn på hans behandling av disse enkeltproblemer; her har det bare hatt sin interesse å påpeke grunnsynet: La mig ennu engang citere: «Evangeliets lov er den sunde fornufts moral, den som mennesket instinktivt retter sig efter når det alvorlig tenker på å bli edelt, rent, rettferdig; den som alle virkelige store og gode mennesker har øvet, selv om de ikke kjente evangeliets bokstav». For evangelisk-luthersk betraktning er dette grunnsyn uholdbart; det utvisker det paradoksale ved evangeliet. Det gjelder ikke bare om korset som forsoningens uttrykk, men også som den kristne morals genuine utslag, at det er den naturlige fornuft både «hos jøde og greker» et anstøt; at det naturlige menneske ikke fatter de ting som hører Guds rike til. I det hele synes der i Lutz' fremstilling å være liten plass for paradokset i evangeliet, for spenningen mellom guddommelig og menneskelig. Den harmonisering som tilstrebes er vakker, men overfor den virkelighet vi ser om oss, illusorisk.

Men bortsett fra dette er det instruktivt og velgjørende å lese den lille boken. Der er sagt så mange kloke og fine ting, der er ett meget verdifullt oppgjør med marxismen — i det hele en fremstilling preget av kristen kultur og saklighet.

Karl Marthinussen.

Spørsmål og svar.

(Under denne rubrikk vil vår høitskattede medarbeider, mgr. Kjelstrup i Kristiansand, svare på spørsmål som innsendes av våre abonnenter og som kan påregne almen interesse).

Det «tvungne» cølibat.

Spørsmål: Hvordan kan det tvungne cølibat forsvares? En bibeltroende.

Svar: Uttrykket «tvunget cølibat» er mildest talt misvisende, ti den katolske Kirke tvinger ingen til å bli prest, og ingen kan motta Kirkens hellige prestevevsel, før han under mange og lange studieår har hatt høve til å prøve seg selv og sitt kall. Om dette spørsmål skriver en navngjete tysk publisist, grevinne Ida von Hahn-Hahn, følgende trefende ord: «Det er den katolske Kirkes uvisnelige heder at den har betrodd den overjordiske, hemmelighetsfulle frembæring av den Nye pakts ublodige offer bare til dem som frivillig, av kjærlighet til Gud, har valgt den enslige stand. Og det er et tegn på dens guddommelige visdom at den har lagt dette frivillige valg som en prøvesten foran alle ret — en prøvesten som ikke kan omgås. Den tvilsomme kallelse, det jordiske sinnelag, den vaklende karakter skrekkes tilbake for cølibatet. Ikke det rene hjerte. Men de rene hjerter er tillike, så lenge verden står, de sterke hjerter, og sterke hjerter trenger Kirken i sine prester, den evige gode Hyrdes stedfortredere». («Maria Regina», I. bind, s. 198).

Jeg må forresten tilstå at våre «bibeltroende» protestantiske brødres fordommer mot cølibatet har svært litet med evangelium og kristendom å gjøre. Her er igjen et slående eksempel på hvor lett protestantiske sekter setter seg ut over Skriftens tydelige ord, når disse ikke tiltaler dem. Ti det katolske cølibat som gjerne angripes som ukristelig, støtter seg på klare, utvetydige uttalelser i Guds eget ord:

«Ti jeg skulde ønske at I alle var som jeg selv. Men enhver har sin egen gave av Gud, den ene så, den annen så...» (1. Kor. 7, 7).

«Den som ingen hustru har, bekymrer sig om det som hører Herren til, hvordan han skal tekkes Gud. Men den som har en hustru bekymrer sig om det som hører verden til, hvordan han skal tekkes hustruen, og han er delt».

(1. Kor. 32, 33).

Om disse Pauli ord skriver den berømte protestantiske historiker Cobbet: «Den hellige Paulus forlanger cølibat av alle evangeliets forkynnere. Av denne forskrift har den gamle Kirke gjort en lov som krever at alle som vil påta sig sjelesorg, skal være fri for de jordiske sorger den er underkastet som har kone og barn. Man kan prøve denne lov fra religiøst, borgerlig eller socialt standpunkt — man vil alltid finne at den har hatt overmåte velsignelsesrike følger og at avskaffelsen av cølibatet hos protestantene har vært et meget beklagelig tilbakeskritt».

Til det samme resultat kommer den kjente Oxford-orientalist dr. Max Müller. Under omtalen av de katolske misjonærens heroiske offerliv i Orienten skriver han: «Cølibatet er grunnlaget for enhver moralsk dyd hos den katolske geistlighet. Det er først og fremst cølibatet som danner

faste karakterer. Sedelig avholdenhet har alltid vært noget ophøiet, om enn uforståelig for de fleste. Familieliv og presteliv er to uforenelige ting».

Til disse uttalelser fra fordomsfrie protestanters side vil jeg til slutning få lov å citere en erklært kristendomsfiende. Det er den tyske filosof Friedrich Nietzsche, som sier i sitt skrift «Fröhliche Wissenschaft» (s. 295): «Luther måtte frata presten privatskriftemålet, da han hadde gitt ham kvinnen. Det var psykologisk riktig. Men derved var i grunnen selve det kristne prestedømme avskaffet, hvis største betydning alltid har vært å være et hellig øre, en forseglet brønn, en grav for betrodde hemmeligheter».

«Der hviler høi idealitet over cølibatet», sa en gang den kjente kåsør, advokat Karl Johansen, i et foredrag, «derfor må det dele skjebne med alt virkelig stort: det må mistenkeliggjøres og tilsmusses av de små sjeler som ingen idealer har». — Også Frelseren har et ord til dem som finner cølibatet naturstridig og umulig: «Dette ord fatter ikke alle, men de hvem det er gitt». (Matt. 19, 2).

K. K.

ST. OLAVS FOND.

«Den katolske presses makt og rekkevidde er så stor at alt hvad man gjør for pressen — selv den minste ting — har sin betydning. Alt som gjøres for den katolske presse betrakter jeg som gjort for mig personlig».

(Pave Pius XI.)

O. Dressel	kr. 10.00
p. Rottier (for frimerker)	» 10.00
—ld. (mai og juni)	» 4.00
«En fariseer fra Stadion»	» 2.00
«Småpikenes feriekoloni, Sylling»	» 5.25
N. N., Bergen	» 10.00
En protestantisk frue	» 5.00
X.	» 2.00

kr. 48.25

Ialt innkommet kr. 10 152.75.

— og derute

LONDON. — Ved innvielsen av en ny katolsk skole, har erkebiskop Hinsley av Westminster holdt en stor tale om det katolske skoleproblem. Han erklærte at selvfølgelig skulde de katolske skoler arbeide på å føre sine elever frem til den samme kunnskapsmengde og det samme kulturnivå som de offentlige skoler. Men de måtte aldri glemme at den religiøse og moralske oppdragelse kom i første rekke, og at den katolske Kirke aldri kunde gå med på noe kompromis på dette område. Den katolske skole må føies inn i det nasjonale skolesystem, men må aldri bli avhengig av staten eller av et bestemt politisk parti.

Redaktør: Mgr. Irgens.

Trykt i K. GRØNLI'S Bok- & Akcidenstrykkeri — Oslo.